

SVENSKA
RUN - URKUNDER,

UTGIFNA

AF

RICHARD DYBECK.

Andra Samlingen.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS JOH. BECKMAN, 1857.

Södermanland. Öster-Rekarne härad, Jäders socken, Mora.

Från den lilla sjön Lappen, en vik af Söderfjärden, sträcker sig ett lågt slättland med två träskartade mindre sjöar och derefter jämte

* Förhållandet har varit enahanda i vestra Södermanlands alla socknar.

** Ett på sednare åren mycket skadadt minnesmärke på Husby egor, der jag i år upptäckt äfven en stor ättehög, är i sitt orubbade skick aftecknad och beskrifvet i Runa för 1842, h. 1, sid. 31 o. f.

*** Bautil 682, 1130, m. m. fl.

**** I Södermanlands Presterskaps skriftliga uppgifter från 1806 till E. M. Fata förvarande å Akad. Bibliotheket i Upsala, sägas två Runstensstycken vara vid Berg, i Husby socken, det ena med inskrift:

IKTIA BINT BNTT HIT KNTT

och det andra med orden:

KNT KTTBI TTT KTH.

men om dem känner man nu intet. Uppsatsen tillägger, att äfven en hel Runsten funnits å kyrkogården, hvilken sten krossades vid kyrkans reparation 1787.

ett vattendrag nordvest genom Jäder och Sundby socknar till Granfjärden af Mälaren, der det slutar med så kallade Ramsundet, nu en djup och smal dæld i skilnaden mellan de två socknarna, genom hvilken ock vattendraget utfaller i sjön. På vestra sidan om dalen ligger Sundbyholms sätesgård och på östra sidan Mora by. En mindre väg från grannskapet af Sundby kyrka löper öfver däliden fram till Mora och andra österut liggande byar. Dalens östra sida på Mora-området utgör en vidsträckt bergshöjd * med långsluttande kullriga hållar, på och mellan hvilka gräs och löfskog vexer.

På en af dessa berghällar, icke långt från bron, öfver hvilken vägen löper, är en ristning, hvilken väl redan finnes afbildad i den sällsynta tredje delen af Olof Rudbecks *Atlantika*, ** men som i en trognare afritning så till inskrift som slingor och bilder här meddelas åt en större allmänhet.

Ristningen utgöres af trenne i ändarne hopgående djurslingor, hvilka tillsammans bilda en aflång krets. Den nedre innehåller runristningen. De två öfre hafva krokprydnader. Inom slingorna äro föreställda tvänne människobilder, den ene med afslaget hufvud och med fallen strids-hammare. Vid den andra, som har i venstra handen ett vapen (slunga?), står en sadlad häst, bunden vid ett trä, hvori två foglar sitta.

Inskriften:

HIRIPR : PIARPI : BNR : þHI : YNPIA : HIRIPY : THTIA :
 NRPH : ÞNR : HTN : HNYPIRH : ÞþNR : HNPRNPTR :
 BN(+)+ : H(+)+

Det är: SIRIPR KIARPI BUR þOSI MUPIR ALRIKS TUTIR URMS FUR
 SALU HULMKIRS FAÞUR SUKRUÞAR BUA(N)TA SI(N)S.

Det i ristningen förekommande ordet BNR är af forskare ofta om-handladt. Det är väl felristadt och torde böra vara BRN. Också har den medlersta runan genom ändring fått utseende både af N och R. Sista runan har dock lemnats oändrad.

I dalslutningen nedanför runhällen utskjuter en rasad mursträcka, liknande ett större brofäste, och midt emot på andra sidan dalen (i Sundbyholms trädgård) är äfven en sådan lemning, något tegelblandad, hvaraf kunde slutas att man här begagnat qvarlefvän till grund under ett hus.

* Broeman (anm. till Ingvar Vidtarnes saga, sid. 122) har omkring 1760 hört höjden benämnas *Skeviks backe*.

** Man vet att »collegii formar» ofta läntes åt Rudbeck för att aftryckas i hans bekanta verk. Han säger sig ock hafva fått denne af Hadorph och Peringsköld; tilläggande om ristningen: »sådana artiga monumenter skall man knappt finna i hela världen». Formen gick väl förlorad i Upsala branden efter aftryck ej finnes i Bautil.

Flere stenkretsar äro å berget och grafkullar finnas i mängd å höjderna allt intill Mora.

Det synnerliga må sist nämnas, att ristningen å »Göksten» på Näsbyholms egor, Härads socken, Åkers härad (Liljegren 966), har bildristningar, hvilka, ehuru råare, öfverensstämma med ifrågavarande. * Båda upplysa hvarandra. Inskrifterne äro olika.

